

АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ИНСТИТУТ С МУЗЕЙ – БАН

**АРХЕОЛОГИЧЕСКИ
ОТКРИТИЯ И РАЗКОПКИ
през 2003 г.**

**XLIII НАЦИОНАЛНА АРХЕОЛОГИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ**

**София
2004**

жен между късния халколит и раннобронзовите култури Магура-Коцофени. Между IX и разположения под него VIII хоризонт няма доловим стратиграфски хиатус.

VIII строителен хоризонт. Датира от началото на ранната бронзова епоха. Синхронизира се с Телиш IV-Сълкуца IV. При проучванията през тази година се откри керамика, която спомага за точното датирание и синхронизиране на VIII хоризонт. Керамиката се синхронизира с тази от Островул Корбулуй. Точните паралели спомагат за изясняване датировката на този важен период от праисторията, свързан с т.нар. Преходен период в Югоизточна и Централна Европа. Липсата на стратиграфски хиатус между IX и VIII хоризонт отговаря и на хронологията. Паралелите между Телиш IV-Сълкуца IV и VIII хоризонт свидетелстват, че Телиш IV се явява по-ранна фаза, т.е. предхожда VIII хоризонт.

VII строителен хоризонт. Керамиката спомага за датирането на този хоризонт към късния халколит. Находките са малко за изясняване редица особености на хоризонта. Според приетата досега периодизация VII хоризонт е свързан с края на халколита на култура Криводол-Сълкуца-Бубани и се синхронизира с Телиш III.

VI строителен хоризонт. Находките датират хоризонта към къснохалколитния комплекс Криводол-Сълкуца-Бубани. Количеството и качеството на керамиката не позволяват по-подробни заключения за характера на материалната култура.

V строителен хоризонт. Между него и горния VI хоризонт няма стратиграфски хиатус. Откритите находки са много малко на брой. Ситуацията свидетелства, че в сондажа сме попаднали на междужилищно пространство. Разкопките през 2003 г. спомогнаха за изясняване на проблеми, свързани с финала на късния халколит, генезиса, началото и развитието на раннобронзовата епоха.

АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ПРОУЧВАНИЯ НА КЪСНОХАЛКОЛИТНОТО СЕЛИЩЕ В М.

ЗАМИНЕЦ, С. ГОРНА КРЕМЕНА, ОБЩИНА МЕЗДРА

Георги Ганецовски, Иван Василев, Красимира Тодорова

Проучванията са реализирани под ръководството на Георги Ганецовски от РИМ - Враца. Заместник ръководители са Иван Василев и Красимира Тодорова. В експедицията участва международен екип от археолози и студенти по археология от България, Македония, Сърбия, Хърватия, Босна и Херцеговина. Осъществяването им беше възможно благодарение на финансовата подкрепа на Балкански младежки клуб с ръководител Иван Василев и съдействието на община Мездра.

Обектът е разположен на естествена скалиста височина, издължена в посока север-юг, на 1,5 км западно от с. Горна Кремена, община Мездра, с надморско ниво 318 м. От север, запад и югозапад височината завършва с почти отвесни склонове, високи до 16 м, като тези на изток и югоизток са по-полегати. Отгоре е заравнена и образува елипсовидна тераса с лек наклон на североизток, с най-голяма дължина 70 и най-голяма ширина 40 м.

Проучванията на Богдан Николов през 1973 г. установяват наличие на три културни пласта с обща дебелина 0,8 м, отнасящи се към класическите етапи на култура Криводол-Сълкуца. В наши дни обектът е осеян с множество малки и големи

иманярски изкопи, в чиито насипи откриваме богат керамичен и костен материал.

Разкопките бяха реализирани през периода 08-22.08.2003 г. на площ 225 м², с основна задача да бъдат добити допълнителни данни за вертикалната и хоризонтална стратиграфия на обекта. Работата беше разпределена в три сектора: северозападен, югозападен и североизточен. В северозападния сектор не беше открит културен пласт. В североизточния сектор беше изцяло пресят насипът на голяма иманярска яма с размери 3,2 x 1,2 и дълбочина около 2 м. Западният профил на ямата показва наличието на културен пласт с дебелина 0,6-0,8 м, лежащ върху стерилен пласт от сиво-кафява глина. В насипа на ямата бяха открити плосък костен амулет, четири кремъчни стрели, кремъчни стъргалки, пластини, пробои и голямо количество керамика, характерна за т.нар. фаза Ребърково на култура Криводол. В разкопания сондаж северно от иманярския изкоп се попадна на голяма битова яма с елипсовидна форма, чието проучване ще продължи през следващата година. В югозападния сектор бяха разкрити шест гроба, датиращи от българското средновековие. Скелетите са в изпънато по гръб положение, с глава на запад и ръце покрай тялото или скръстени на таза. Гробни ями или съоръжения липсват. Единствената находка е наниз от 17 стъклени мъниста в гроб 6. Всички останали археологически материали са мазилки, кремъчни артефакти, животински кости и керамика от разрушените къснохалколитни културни пластове на праисторическото селище.

СОНДАЖНИ ПРОУЧВАНИЯ НА ПРАИСТОРИЧЕСКО СЕЛИЩЕ И АНТИЧНА КРЕПОСТ КАЛЕТО КРАЙ МЕЗДРА

Спас Машов, Георги Ганецовски, Красимира Тодорова

Мездра се намира на 12 км източно от Враца. Южно от нея, на левия бряг на Искър, върху скален рид с надморска височина около 220 м и на площ от 2750 м², е разположена крепостта Калето (известна още и с името Градището). Обектът е проучван системно през периода 1974-1990 г. от ст.н.с. Дора Димитрова и Цветана Дремсизова. Частично са изяснени укрепителната система, архитектурата и градоустройството на средновековния и късноантичния пласт върху цялата площ на обекта. Проучвателите установяват, че на Калето съществува укрепено селище от края на каменно-медната епоха. Системните проучвания са преустановени през 1990 г. поради липса на средства.

Новите проучвания бяха реализирани през периода 17.06-31.07.2003 г. на площ 225 м² от научен екип в състав: Спас Машов от РИМ - Враца (ръководител), Георги Ганецовски от РИМ - Враца (заместник-ръководител) и ст.н.с. Дора Димитрова (научен консултант). В разкопките участваха още Красимира Тодорова, Иван Василев, студенти от НБУ - София, както и местни работници. Реализацията им беше възможна благодарение на финансовата помощ на община Мездра. Изследвани бяха два хронологически периода от развитието на Калето: останките от къснохалколитното селище и някои непроучени части от късноантичната крепост.

Участъци от къснохалколитното селище бяха проучени в североизточната част на обекта. В пространството между външната и вътрешната крепостни стени в североизточната част на обекта беше разчистен иманярски изкоп, където установихме